

РЕЦЕНЗИЯ

от д-р Виолетка Маринова Маринова –
професор във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“
на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „професор“
в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“,
по област на висше образование 1. Педагогически науки;
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ...;
(Методика на обучението по математика в началния етап на СУ)

В конкурса за „професор“, обявен в Държавен вестник, бр. 31 от 12.04.2019 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, за нуждите на катедра „Начална училищна педагогика“ към Педагогическия факултет, като единствен кандидат участва доц. д-р **Владимира Стефанова Ангелова** от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със Заповед № Р33-3697 от 10.07.2019 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в ПУ по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ..., (Методика на обучението по математика в началния етап на СУ), обявен за нуждите на катедра „Начална училищна педагогика“ към Педагогическия факултет.

За участие в обявения конкурс е подал документи **единствен кандидат: доц. д-р Владимира Стефанова Ангелова** от ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от доц. д-р Владимира Стефанова Ангелова комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва следните документи:

1. молба по образец до ректора за допускане до участие в конкурса;
2. автобиография по европейски формат;
3. диплома за образователно-квалификационна степен ‘магистър’ – оригинал с приложение;
4. диплома за образователна и научна степен ‘доктор’ – оригинал;
5. диплома (свидетелство) за академична длъжност ‘доцент’ – оригинал;
6. списък и копия на научните трудове;
7. справка за съответствие с минималните национални изисквания;
8. декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
9. анотации на научните трудове, включително самооценка на приносите (на български и на английски език);
10. удостоверение за трудов стаж;
11. документи за учебна работа;
12. документи за научноизследователска дейност;
13. други документи, съобразно изискванията на Педагогическия факултет;
14. други документи (служебни бележки, доказателства за цитиране и др.).

На първото заседание, проведено на 16.07.2019 г., научното жури прие документите по конкурса. На това заседание бях определена за изготвяне на рецензия. При проучването и анализа на материалите установих, че няма процедурни нарушения.

Представеният от доц. д-р Владимира Ангелова комплект документи е прецизно систематизиран и дава възможност за обективна и пълна оценка на кандидата за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“.

Доц. д-р Владимира Ангелова участва в конкурса за професор с 44 научни труда: 2 монографии, 1 студия, 15 научни статии, от които 5 са публикувани в чужбина, 1 учебно помагало за студенти, 4 методически ръководства за учители, 8 учебника за ученици, от които 4 броя са на хартиен носител и 4 е-учебника, 13 помагала за ученици – всички рецензирани. Тази научна продукция не е представена за придобиване на академичната длъжност „доцент“ и образователната и научна степен „доктор“.

Всички научни трудове са в профила на конкурса, отговарят на изискванията и се приемат за рецензиране.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Доц. д-р Владимира Стефанова Ангелова получава ОКС „магистър“ по специалността „Математика и информатика“, квалификация *математик със специализация информатика; учител по математика и информатика*, във ФМИ на ПУ през 1992 г. Въз основа на следдипломни квалификации, през 1993 г. придобива Специализация по *Методика на обучението по математика и Втори клас-квалификация*.

Професионалната ѝ кариера започва през 1992 г. като учител по математика и информатика в Общински център за ученическо техническо и научно творчество в Асеновград. От началото на 1996 г. до сега работи в ПУ, катедра „Начална училищна педагогика“. Заема последователно академичните длъжности: асистент, старши асистент, главен асистент и доцент по Методика на обучението по математика.

През 2006 г. придобива образователната и научна степен „доктор“, след успешна защита на дисертация пред Специализирания научен съвет по Педагогика при ВАК.

Основните дейности и отговорности на доц. д-р В. Ангелова са: преподавателска, научноизследователска и административна дейност.

Някои от заеманите от нея административните длъжности са:

- член на *Контролния съвет* и на *Комисията по информационно осигуряване* при ПУ „Паисий Хилендарски“;
- член на съвета на *Департамент за квалификация и професионално развитие на педагогическите специалисти* (ДКПРПС) при ПУ „Паисий Хилендарски“;
- директор на *Център за електронно обучение*;
- член на факултетския съвет на Педагогическия факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“;
- ръководител на катедра „*Начална училищна педагогика*“, Педагогически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“;
- координатор на специалности от ОКС „бакалавър“: „*Начална училищна педагогика и чужд език*“, редовно обучение и „*Начална училищна педагогика*“, редовно обучение, Педагогически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“;
- координатор на специалност от ОКС „магистър“: „*Предучилищна и начална училищна педагогика*“ /специалисти/, задочно обучение, Педагогически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“.

Следва да се отбележи участието на доц. д-р В. Ангелова във факултетни и университетски комисии за подготовка на документи за акредитация на Университета и програмна акредитация на професионални направления, както и участието ѝ в организирането и провеждането на научни форуми, симпозиуми, уебинари и др.

Член е на управителния съвет на „Българската асоциация за образователни изследвания“ (БАОИ) и на сдружение „Мрежа за образование и гражданска активност“ (МОГА).

Основните научните интереси на кандидата са в областта на *Методиката на обучението по математика*. Професионалната ѝ компетентност и квалификация са в съответствие с профила на обявения конкурс за професор.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Университетската учебно-преподавателска дейност на доц. д-р Владимира Ангелова е над 23 години. Преподавателската ѝ ангажираност е в областта на математиката и методиката на обучението по математика в началния етап на СУ. Преподаваните от нея учебни дисциплини на студенти в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ са от различни категории: задължителни, избираеми и факултативни.

В контекст с новите документи, реформиращи висшето образование, през 2017 г. Педагогическият факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ прави пълна промяна на **учебните планове** на педагогическите специалности, по които се обучават студентите. Доц. д-р Владимира Ангелова участва активно при реализацията на тези промени.

Разработените от доц. д-р Владимира Ангелова **учебни програми** присъстват в учебните планове на почти всички педагогически специалности в Педагогическия факултет при Пловдивски университет, за ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“.

Кандидатът е автор на **учебни планове** за професионално-педагогическа специализация за придобиване на III ПКС и на **учебни програми** за краткосрочни курсове за педагогически специалисти с присъждане на квалификационни кредити към ДКПРПС.

Работата на доц. д-р В. Ангелова със студенти е разнообразна. Редовно провежда консултации с тях по въпроси, свързани с теоретичното и практическото им обучение.

Под нейно ръководство успешно са защитени редица дипломни работи на студенти от ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“.

Научен ръководител е на **докторант**, който разработва актуална тема за образованието.

Оценката за учебно-преподавателската дейност на доц. д-р Владимира Ангелова е висока. В преподавателската си работа тя прилага най-новите постижения на информационните и комуникационни технологии и използва съвременни методи и технически средства за преподаване.

Оценка на научно-изследователската дейност на кандидата

Представената научна продукция на доц. д-р Владимира Ангелова е по тематиката на конкурса. Научните трудове третираат актуални проблеми на методиката на обучението по математика.

Научните разработки в академичното развитие на доц. д-р В. Ангелова са 89. В настоящия конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ са включени 44,

които не включват научните публикации, участващи при получаването на ОНС „доктор“ и при придобиването на академичната длъжност „доцент“.

Анализът и оценката на научните приноси на представената научна продукция по тематични области са следните:

1) Изследвания и разработки, свързани със създаване на технологии за овладяване на текстовите задачи в началното обучение по математика

Научните приноси в тази област могат да се оценят от представената монография [1] и научните статии [8; 14; 15].

С висока теоретико-приложна стойност е самостоятелната монография [1], чиято структура е изградена професионално и логично. Безспорна е актуалността и значимостта на разработката за съвременното образование.

Задълбочено са изследвани теоретичните основи на методиката за изучаване на текстовите задачи. Впечатляваща е извършената авторова типологизация на текстовите задачи, основаваща се на осъществения анализ на структурата им.

С прецизност са разработени оригинални и полезни стратегии за решаване на текстови задачи, базирани на методите за решаване на задачи, и такива, базирани на проучвания.

Изграден е технологичен вариант за изучаване на текстовите задачи в началния етап на образование. Тази технология включва богат систематизиран набор от задачи, придружени с релевантна и иновативна методика за преподаване и учене.

Създадени са разнообразни проблемни ситуации, свързани с текстовите задачи.

2) Изследвания и разработки, свързани със създаване на технологии за овладяване на основни понятия от областите на компетентност *Геометрични фигури и тела* и *Измерване* в началния етап на образование

Теоретико-приложните приноси тук се определят според публикациите [3; 4].

Компетентно е изградена иновативна дидактическа технология, фокусирана върху обучението на ученици, относно овладяването на знания и умения за *лице на правоъгълник* и *мерните единици за лице*, както и приложенията им за решаване на математически и практически задачи.

Създадена е оригинална авторова технология за овладяване на понятията *геометрична фигура* и *обиколка на триъгълник, правоъгълник и квадрат* и приложенията им за решаване на геометрични и практически задачи.

3) Изследвания и разработки, свързани с усъвършенстване на методиката на изучаване на алгоритмите за писмено и устно смятане с естествени числа и основните свойства на аритметичните действия

Научните приноси в тази област се отчитат въз основа на анализа на статиите [6; 7; 9; 11; 12; 13].

Изграден е уникален вариант на обучение за овладяване на табличното умножение и деление от учениците, богато онагледен и подкрепен с електронни ресурси.

Разработени са разнообразни стратегии и техники за изясняване на аритметичните действия събиране и изваждане на естествените числа. Открити и формулирани са оригинални и ефективни правила за бързо смятане.

Прецизно са представени разработените от автора теоретикомножествени инструменти и визуални стратегии за овладяване на редица математически знания.

Компетентно е изградена авторова методика за изучаване на свойствата на събирането, в която се демонстрират различни възможности за приложението им в обучението по математика.

4) Изследвания и разработки, свързани със създаване на технологии за овладяване на умения за справяне с нестандартни задачи в началното обучение по математика

Научно-приложните приноси в тази област се оценяват според разработената монография [2] и научните статии [10; 16; 17; 18]. В тази научна продукция са представени създадените от автора технологии за обучение, чрез които се развиват логико-математическото мислене на учениците и уменията им да се справят с нестандартни типове задачи.

Монографията представлява набор от теоретични и практико-приложни компоненти, свързани с *диофантовите уравнения* и *системите диофантови уравнения*. С прецизност и научна обосновааност са представени множество методи, които могат да се използват за решаване на *диофантови уравнения* и *системи диофантови уравнения*. Разработена е цялостна технология за овладяване решаването на задачи чрез *диофантови уравнения* или *системи диофантови уравнения* и внедряването ѝ в обучението по математика в онези форми, които позволяват интегрирането ѝ.

Авторът изгражда методическа система от упражнения, при която се изучават нестандартни задачи чрез използване на инструменти от теория на множествата.

В дълбочина са изследвани теоретичните основи и методическите възможности за изучаване на апагогическото косвено доказателство в началното обучение по математика.

Създадена е система от упражнения за изучаване на темата *Преброяване на възможности*, която допринася за развитие на логическото мислене на учениците и дава възможност за практикуване на знания и умения от комбинаторен характер. Представена е цялостна концепция за интеграция на компонентите на тази система в учебното съдържание по математика в началния етап на образование.

5) Разработки, свързани с използването на информационно-комуникационните технологии в образованието и създаване на електронни учебници по математика за ученици от 1. до 4. клас

Научните приноси в тази област се определят от научната статия [5] и е-учебниците [25; 27; 29; 31].

Чрез образователната платформа *mozaBook* е създадено електронно учебно съдържание по математика за втори клас. Създадени са авторови електронни ресурси, които са интегрирани към учебното съдържание и осигуряват ефективно обучение в дигитална среда.

Създадени са съвременни електронни учебници по математика за 1. – 4. клас на средното училище. Изработени са разнообразни електронни образователни ресурси, които включват задачи и упражнения за единичен и множествен избор, вериги, таблици, игри, анимации и др. Изработени и поместени в е-учебниците са и анимации, които демонстрират успешно: алгоритмите за писмено смятане; обиколката на геометричните фигури правоъгълник, квадрат и триъгълник. Създадена е уникална визуализация, чрез която по достъпен и интересен начин се онагледява всеки случай от табличното умножение.

б) Разработване и създаване на учебници по математика за 1. – 4. клас на средното училище (общообразователна подготовка) и методически ръководства за учители, преподаващи математика в началния етап на образование

Теоретико-приложните приноси тук могат да се отчетат въз основа на анализа на учебниците по математика [24; 26; 28; 30] и книгите за учителя [20; 21; 22; 23].

С професионализъм са написани учебници по математика за началния етап на образование, които гарантират подробно и систематично покриване на компетентностите, дефинирани в учебните програми по математика, и са съобразени с новите нормативни документи, реформиращи българското образование. Изградената технология за обучение в учебниците по математика е лично ориентирана и спомага за формирането на математическа грамотност и на ключови компетентности. Създадени и поместени в учебниците са авторови образователни игри и примерни проекти, които дават възможност за екипна работа.

Специално внимание заслужава оценката за учебника по математика за първи клас, който е участвал в конкурса за най-добър учебен материал – BELMA (Best European Learning Material) във Франкфурт, и е получил бронз в категорията за възрастова група от 6 до 11 години. По него от 2016 г. до сега се обучават българските първокласници.

В методическите ръководства за учители е изградена цялостна дидактическа технология, която е ориентирана към обучението по математика и е в контекст със съдържанието на учебните комплекти по математика за 1. – 4. клас.

7) Разработване и създаване на учебни помагала за студенти и за ученици

Практико-приложните приноси в тази група се оценяват на базата на представените помагала: учебно помагало за студенти [19], учебни тетрадки по математика [32; 33; 37; 38; 41; 42], сборници по математика [35; 39; 43] и помагала за избираемите учебни часове [34; 36; 40; 44].

Прецизно са разработени теоретични и методически акценти на основна тема от съдържанието на помагало за студенти-магистри.

Професионално са създадени учебни тетрадки по математика, които включват задачи за затвърдяване и приложение на изучаваното учебно съдържание. Разработени и поместени в тях са самостоятелни работи за установяване на нивото на математическите компетентности на учениците.

Разработените технологии на обучение в сборниците по математика са лично ориентирани и допринасят за овладяването на ключови компетентности и развитие на творческо мислене.

Създадени са помагала, предназначени за избираемите учебни часове, с интересното и оригинално заглавие *Математика с Мат и Ема*. Помагалата са разработени по съставените от доц. д-р В. Ангелова *Учебни програми по математика за избираемите учебни часове*.

Анализът на научно-изследователската дейност на доц. д-р Владимира Ангелова показва, че тя е изключително стойностна.

Документално е доказано участието на доц. д-р Владимира Ангелова в 6 научноизследователски проекта, от които един е международен, както и участието ѝ с доклади във форуми на национално и международно ниво.

Приноси и цитирания

Представената характеристика и положителната ми оценка за качеството на депозираните материали от доц. д-р Владимира Ангелова за участие в настоящия конкурс показва, че са налице безспорни индикации за сериозен **научен и приложен принос** в областта на методиката на обучението по математика.

Без съмнение, представената научна продукция е **лично дело на автора**.

Въз основа на анализа на представените научни трудове на доц. д-р Владимира Ангелова констатирам, че **няма плагиатство**.

За значимостта на научната продукция на доц. д-р В. Ангелова може да се съди и по многобройните документално удостоверени **цитирания**, което означава, че нейните трудове са известни сред научната колегия.

В Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България са определени минималните национални изисквания към научната дейност на кандидатите за заемане на академичната длъжност „професор“.

В следващата Таблица се представят минималните изисквани точки по групи показатели, както и реалният брой точки, с които кандидатът участва в конкурса.

Група от показатели	А	Б	В	Г	Д	Е	Общ брой точки:
Минимален брой точки за професор	50	–	100	200	100	100	550
Реален брой точки на кандидата	50	–	100	275	210	573	1208

Доказателства за изпълнението на тези изисквания са представени в Справка №7 от списъка с документи.

Вижда се, че доц. д-р В. Ангелова не само изпълнява, но повече от двукратно надвишава минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Оценката ми за личния принос на доц. д-р Владимира Ангелова за представената научна продукция е изключително висока.

Категорично и убедено мога да направя извода, че формулираните приноси и получените резултати в пълна степен са нейна лична заслуга.

Цялостната дейност на доц. д-р Владимира Ангелова показва, че тя е успешен университетски преподавател и утвърден учен.

5. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки и препоръки.

6. Лични впечатления

Познавам доц. д-р Владимира Ангелова като преподавател, следващ и създаващ съвременните тенденции в образованието. Като учен тя винаги се придържа към високи научни критерии, за което свидетелства научната ѝ продукция.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от доц. д-р Владимира Ангелова, отговарят напълно на изискванията на *Закона за развитие на академичния състав в Република България* (ЗРАСРБ), *Правилника* за прилагане на ЗРАСРБ и *Правилника* за развитие на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“ за заемане на академичната длъжност „професор“.

Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой висококачествени научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“, и тези, участващи в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“. В публикациите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси, които са получили национално и международно признание. Теоретичните разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната дейност. Научната и преподавателската квалификация на доц. д-р Владимира Ангелова е несъмнена.

Постигнатите от доц. д-р Владимира Ангелова високи резултати в учебно-преподавателската и научноизследователската дейност напълно съответстват на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“.

Изрично ще отбележа, че кандидатът в конкурса изпълнява минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по .... Нямам съмнение за плагиатство в представените за рецензиране публикации.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове и след анализа на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам заслужена висока оценка и своето **положително заключение** и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Педагогическия факултет за избор на доц. д-р Владимира Стефанова Ангелова на академичната длъжност „професор“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по математика в началния етап на СУ).

29.07. 2019 г.

Рецензент:

(проф. д-р Виолетка Маринова)